

EDITORIAL

No reservat el dret d'admissió

La ciudad puede que haya dejado de ser protección (geografía), mercado (economía) o escenario (cultura) en el que se lleva a cabo la lucha por la vida (historia), pero es aún el lugar, o así lo entiendo al menos, en que sentir la «proximidad» y la presencia de los otros; y esto es algo de lo que nunca se podrá prescindir ni olvidar.

Rafael Moneo¹

La ciutat, independentment de les caracteritzacions culturals que la configuren i de la seua pertinença a un espai i temps que igualment la conformen, constitueix l'arquetip d'innovació i millora de les condicions de vida de les persones que formen les societats humanes en tot el planeta. Una pausada història d'èxit, tot i les dificultats que han acompanyat la seua gènesi i evolució, iniciada fa quasi sis mil anys i exponencialment accelerada en els últims cent cinquanta. En 2014 el 54% de la població mundial ja vivia en ciutats i es preveu que s'arribarà al 70% a meitat de segle. Avui hi ha al món 500 ciutats de més de mig milió d'habitants, multipliquen per cinc les que hi havia fa trenta anys. La tendència continuarà en el futur. A hores d'ara no disposem d'una alternativa imaginable a la ciutat que pugui proporcionar satisfactòriament als ciutadans oportunitats d'habitatge, treball, aprovisionament, educació, salut i esplai, en un context social i mediambiental harmònic i sostenible.

El nostre focus en aquest número de *kult-ur* se centra en l'espai públic que, tot i la diversitat de característiques i significats que encarna, és comú a tota ciutat: espais no definits de forma tancada; de titularitat pública/comú, que són espais d'ús i no d'apropiació encara que siguin espais per defecte entre els institucionalitzats (producció, comerç, culte, etc.). Parlem, clar, tant

---

1. Moneo, R (2003): «Seis apuntes discontinuos sobre la ciudad». *Sileno*, 14-15, p. 51.

d'espais físics com de les dinàmiques d'ús que s'hi produeixen. Espais presos per la ciutadania i convertits en específics per a la interacció —conversació— entre ciutadans com a tals, sense adjectius, sense els atributs de les seues pertinences institucionals; àmbit específic de reconeixement de la condició ciutadana de *l'altre*, de la seua humanitat; lloc de la multipertinença i superació de les adscripcions menors: família, tribu, secta, classe... lloc de canvi i inestabilitat prenyat d'alternatives; on els transeünts desconeguts s'entrecreuen, i es fan presents els uns als altres per a, tot seguit, desaparèixer; on l'heterogeneïtat cultural, ètnica i identitària possibilita l'aprenentatge, la convivència i la tolerància; on cada un construeix la pròpia història personal; on es prenen decisions/elections i s'arriba a acords —solucions— transaccionals, espai doncs de la política.

Però l'activitat que millor pot definir l'espai públic és el joc com a plaer funcional, desinteressat i centrat en el gaudi sense rendiment o benefici més enllà (o diferent) del mateix gaudi. El joc no agònic caracteritzat per Rafael Sánchez Ferlosio com a sense sentit i contraposat a l'esport. Aquest últim fet malbé per la competició, l'oposició entre les parts, la passió per la lluita i l'ambició de poder i pur comerç, que acaba consumit en la satisfacció que proporciona el triomf i en l'abandonament de la felicitat que genera jugar. La presa espontània, no reglada de carrers, places i parcs on els veïns seuen a la fresca de la nit a l'estiu en tertúlia sense pretensions. Per a jugar a cartes, escacs, dòmino o qualsevol altre joc de taula; o al parc a la petanca o el taitxí; o els reiterats intents de dominar la taula o els patins en els desnivells de l'accés al museu; en les converses placebo a les sales d'espera de l'ambulatori; en les teatralitzacions catàrtiques de les festivitats locals... Tot això, exercicis de pertinença i acollida: construcció de ciutadania. I sobretot el ball a la plaça: el més gratuït dels jocs sense sentit.

El desenvolupament de les tecnologies de la comunicació ha generat una multiplicitat variada d'espais virtuals de relació virtual entre ciutadans. S'anunciava un desenvolupament extraordinari de la xarxa com a espai públic que facilitaria un increment i millora de la informació, la diversitat, la innovació i el mestissatge. Promeses idíl·liques frustrades per les empreses gestores de dades dedicades a l'apropiació, processament mitjançant tècniques d'intel·ligència artificial i comercialització de la informació extreta dels com-

portaments de tota índole oferts explícitament i implícitament pels ciutadans en la seua utilització de la xarxa. Som més visibles que mai, tot el temps, i fins en els detalls més íntims de la nostra vida privada: la vida en la xarxa s'ha tornat la del control social, la uniformització i reafirmació en el mateix, el de sempre i sense sorpreses, el característic del poble menut de la vall aïllada: allò del que la ciutat ens possibilita fugir. Institucions públiques i privades s'han apropiat i reduït els espais tradicionalment considerats públics, amb pretensions panòptiques amb la coartada de la seguretat: la xarxa imita la realitat que replica la xarxa.

Necessitem desenvolupar el caràcter obert, dinàmic, canviant i cosmopolita de l'espai públic —tant en el món real com en la xarxa— i facilitar-hi el joc, la dansa i la política, perquè són aquests els que generen ciutadans.

Castelló de la Plana, juny de 2017.